

แนวทางการพัฒนาเพื่อมาตรฐาน คลินิกเบาหวาน

สมาคมโรคเบาหวานแห่งประเทศไทย

องค์ประกอบที่ 1-6

- องค์ประกอบที่ 1 โครงสร้าง อุปกรณ์ และเครื่องมือ
- องค์ประกอบที่ 2 บุคลากรสหสาขาวิชาชีพ
- องค์ประกอบที่ 3 มาตรฐานการให้ความรู้และสนับสนุนการจัดการตนเองของผู้เป็นเบาหวาน (Diabetes Self-Management Education and Support: DSMES)
- องค์ประกอบที่ 4 การให้โภชนบำบัดทางการแพทย์สำหรับผู้เป็นเบาหวาน (Medical Nutrition Therapy (MNT) for Diabetes)
- องค์ประกอบที่ 5 การดูแลผู้เป็นเบาหวานแบบประคับประคองและผู้เป็นเบาหวานที่เปราะบาง (Supportive Care of Vulnerable People Living with Diabetes)
- องค์ประกอบที่ 6 ชมรมผู้เป็นเบาหวาน (Diabetes Support Group)

เป้าหมายคลินิกเบาหวาน

ส่งเสริมสุขภาพ
และการดูแลตนเอง

ป้องกัน

ดูแลรักษา

ฟื้นฟูสุขภาพ

เชื่อมโยงบริการ

เป้าหมายคลินิกเบาหวาน

ผู้ป่วยได้รับการดูแลที่ได้มาตรฐาน

ต่อเนื่อง

เป็นระบบ

องค์ประกอบที่ 1 โครงสร้าง อุปกรณ์ และเครื่องมือ ระดับที่ 1 คลินิกเบาหวาน

1. มีฐานข้อมูลและการลงทะเบียน มีระบบการนัดหมายและระบบติดตามผู้ป่วยเบาหวาน อย่างต่อเนื่อง
2. มีระบบ และหน่วยงานที่รองรับการคัดกรอง ส่งต่อ มีการติดตามผู้ป่วยเบาหวาน รวมถึง ระบบเยี่ยมบ้าน
3. มีห้องตรวจที่ได้มาตรฐาน สำหรับการตรวจรักษาการให้ความรู้แก่ผู้ป่วยเบาหวาน และ การดูแลผู้ป่วยเบาหวานในภาวะฉุกเฉินจากโรคเบาหวาน

ห้องตรวจที่ได้มาตรฐาน

เป็นไปตามคู่มือการออกแบบสถาน
บริการสุขภาพโดยกองแบบแผน กรม
สนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวง
สาธารณสุข ปีงบประมาณพ.ศ. 2558

คู่มือการออกแบบอาคารสถานบริการสุขภาพ
และสภาพแวดล้อม

OutPatient Department
แผนกผู้ป่วยนอก

แผนกผู้ป่วยนอก

คู่มือการออกแบบอาคารสถานบริการสุขภาพ
และสภาพแวดล้อม

กองแบบแผน กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ
กระทรวงสาธารณสุข ปีงบประมาณ 2558
Design and Construction Division
Department of Health Service Support
MINISTRY OF PUBLIC HEALTH

องค์ประกอบที่ 1 โครงสร้าง อุปกรณ์ และเครื่องมือ ระดับที่ 1 คลินิกเบาหวาน

4. สามารถให้การ**รักษาหรือส่งต่อ**เมื่อผู้เป็นเบาหวานเกิดภาวะฉุกเฉินจากโรคเบาหวานได้ อย่างรวดเร็ว เช่นการแก้ไขภาวะน้ำตาลในเลือดต่ำหรือสูง
5. มีการ**คัดกรองภาวะแทรกซ้อนเรื้อรัง**ตามระยะเวลาที่เหมาะสมตามแนวทางเวชปฏิบัติสำหรับโรคเบาหวาน
6. สามารถทำการตรวจ หรือส่งสิ่งส่งตรวจที่สำคัญ ไปยังห้องปฏิบัติการที่**ได้รับมาตรฐานระดับชาติ**เป็นอย่างน้อย โดยการทดสอบดังกล่าวข้างต้น ต้องมีการเข้าร่วมการทดสอบความชำนาญ (**External Quality Assessment/Proficiency testing**) ระดับชาติ หรือนานาชาติหรือทำการควบคุมคุณภาพด้วยวิธีทางเลือก (**Alternative Assessment Procedure**)

องค์ประกอบที่ 1 โครงสร้าง อุปกรณ์ และเครื่องมือ ระดับที่ 1 คลินิกเบาหวาน

7. มีการควบคุมคุณภาพและการตรวจสอบวิธีใช้เครื่องมือและอุปกรณ์ทางการแพทย์เป็นประจำ
8. มีระบบกำจัด หรือส่งต่อไปกำจัด ขยะติดเชื้อ ขยะอันตราย และของมีคมที่ใช้ในสถานพยาบาล และนำมาฝากกำจัดจากผู้ป่วยที่ใช้นอกสถานพยาบาล (ตามกฎหมายกระทรวงว่าด้วยการกำจัดมูลฝอย พ.ศ. 2545)

องค์ประกอบที่ 1 โครงสร้าง อุปกรณ์ และเครื่องมือ ระดับที่ 2 คลินิกเบาหวานครบวงจร และระดับ 3 ศูนย์เบาหวาน

1. มีการทำงาน และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันในลักษณะสหสาขาวิชาชีพในการดูแลผู้ป่วยเบาหวาน
2. มีเครื่องมือ หรืออุปกรณ์พิเศษที่ใช้ในคลินิกเพิ่มเติม เช่น เครื่องตรวจองค์ประกอบของร่างกาย (body composition) เครื่องวัด ankle brachial index (ABI) เครื่องถ่ายภาพจอตา (digital fundus camera) เป็นต้น

คำชี้แจง

ระบบการดูแลผู้ป่วยเบาหวาน

วินิจฉัย

รักษา

ลงทะเบียนและ
นัดหมาย

ส่งต่อ/รับ

การเยี่ยมบ้าน

หน่วยบริการสำหรับการส่งต่อและหน่วยงานสนับสนุน

- เกสัชกรรม
- ทันตกรรม
- เวชศาสตร์ฟื้นฟู
- กายอุปกรณ์
- จิตเวช
- ศัลยกรรมทั่วไป
- ศัลยกรรมหลอดเลือด
- ศัลยกรรมออร์โธปิดิกส์
- จักษุ
- อายุรกรรมเฉพาะทาง (โรคไต โรคหัวใจ และระบบประสาท)

เครื่องมือ และอุปกรณ์การแพทย์

- เครื่องวัดสัญญาณชีพ
- เครื่องวัดความสูง
- เครื่องชั่งน้ำหนัก
- สายวัดความยาวรอบเอว
- เครื่องวัด Body composition
- อุปกรณ์ และสื่อการสอนใน DSMES
eg. Food model, pedicure, อุปกรณ์
ขูด callus, dressing
- ABI
- Digital fundus camera

เครื่องมือ และอุปกรณ์การแพทย์

ได้รับการรับรองตามมาตรฐาน
ที่เกี่ยวข้อง

บำรุงรักษาเครื่องมือ
(มีคู่มือ บำรุงรักษาอย่างน้อยปี
ละ 1 ครั้ง และจัดทำรายงาน)

สามารถทำการตรวจ หรือส่งสิ่งส่งตรวจที่สำคัญ

- Plasma glucose
- A1C
- Lipid
- Renal function
- Urine albumin creatinine ratio

ห้องปฏิบัติการที่ได้รับมาตรฐานระดับชาติ

- ได้รับมาตรฐานการรับรองจากสภาเทคนิคการแพทย์ (laboratory accreditation, LA)
- มาตรฐานกระทรวงสาธารณสุข (MOPH Standard for Medical Laboratory) โดยสำนักมาตรฐานห้องปฏิบัติการ กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์กระทรวงสาธารณสุข หรือ
- ได้รับการรับรองระดับนานาชาติเช่น ISO15189, College of American Pathologist เป็นต้น

การทดสอบความชำนาญ

(External Quality Assessment/Proficiency testing)

- การประเมินความสามารถของผลการทดสอบของสมาชิกเทียบกันระหว่างห้องปฏิบัติการ (interlaboratory comparison) โดยใช้เกณฑ์ที่ได้กำหนดไว้ล่วงหน้า

การควบคุมคุณภาพด้วยวิธีทางเลือก (Alternative Assessment Procedure)

- ระบบที่ใช้ประเมินความน่าเชื่อถือของการทดสอบในกรณีที่ไม่มีการทดสอบความชำนาญ ซึ่งมีหลายวิธีตามแนวทางการควบคุมคุณภาพรายการตรวจวิเคราะห์ที่ไม่มีโปรแกรมทดสอบความชำนาญสำหรับห้องปฏิบัติการทางการแพทย์ กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์หรือ มาตรฐาน CLSI QMS24 Using proficiency testing and alternative assessment to improve medical laboratory quality หรือมาตรฐานอื่น ๆ ที่ได้รับการยอมรับระดับชาติหรือนานาชาติ

ระบบกำจัดหรือส่งต่อไปกำจัดขยะ

- ต้องมีระบบกำจัดขยะมูลฝอยติดเชื้อที่ใช้ในโรงพยาบาลรวมทั้งระบบฝากกำจัดมูลฝอยติดเชื้อที่ผู้ป่วยใช้นอกโรงพยาบาลตามกฎหมายกระทรวงว่าด้วย การกำจัดขยะมูลฝอยติดเชื้อ พ.ศ.2545 “มูลฝอยติดเชื้อที่มีเชื้อโรคปะปนอยู่ในปริมาณหรือมีความเข้มข้นซึ่งถ้ามีการสัมผัสหรือใกล้ชิดกับมูลฝอยนั้นแล้วสามารถทำให้เกิดโรคได้

ตัวอย่างขยะมูลฝอยติดเชื้อ

- ซาก หรือชิ้นส่วนของมนุษย์ หรือสัตว์ที่เป็นผลมาจากการผ่าตัดการตรวจชิ้นสุตรศพ หรือซากสัตว์และการใช้สัตว์ทดลอง
- วัสดุของมีคม เช่น เข็ม ไบโอมัดกระบอกฉีดยา หลอดแก้ว ภาชนะที่ทำด้วยแก้ว สไลด์ และผ่านกระจกปิดสไลด์
- วัสดุซึ่งสัมผัส หรือ สงสัยว่าจะสัมผัสกับเลือดส่วนประกอบของเลือดผลิตภัณฑ์ที่ได้ จากเลือด สารน้ำจากร่างกายของมนุษย์ หรือสัตว์ หรือวัคซีนที่ทำจากเชื้อโรคที่มีชีวิต เช่น สำลีผ้าก๊อซ ผ้าต่าง ๆ และท่อยาง
- มูลฝอยทุกชนิดที่มาจากห้องรักษาผู้ป่วยติดเชื้อร้ายแรง

องค์ประกอบที่ 1 โครงสร้าง อุปกรณ์ และเครื่องมือ

คลินิกเบาหวาน	คลินิกเบาหวานครบวงจรและศูนย์โรคเบาหวาน
มีฐานข้อมูลและการลงทะเบียน มีระบบการนัดหมายและระบบติดตามผู้ป่วย	คุณสมบัติเพิ่มจากคลินิกเบาหวาน
มีระบบและหน่วยงานที่รองรับการคัดกรอง ส่งต่อ มีการติดตามผู้ป่วย รวมถึงระบบเยี่ยมบ้าน	มีการทำงาน และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันในลักษณะสหสาขาวิชาชีพในการดูแลผู้ป่วยเป็นเบาหวาน
มีห้องตรวจที่ได้มาตรฐาน สำหรับการตรวจรักษา การให้ความรู้แก่ผู้ป่วย และการดูแลผู้ป่วยในภาวะฉุกเฉินจากโรคเบาหวาน	มีเครื่องมือหรืออุปกรณ์พิเศษที่ใช้ในคลินิกเพิ่มเติม เช่น เครื่องวัดองค์ประกอบของร่างกาย เครื่องวัด ankle brachial index เครื่องถ่ายภาพจอตา เป็นต้น
สามารถให้การรักษาหรือส่งต่อ เมื่อผู้ป่วยเกิดภาวะฉุกเฉินจากโรคเบาหวานได้	
มีการคัดกรองภาวะแทรกซ้อนเรื้อรังตามแนวทางเวชปฏิบัติสำหรับโรคเบาหวาน	
สามารถทำการตรวจหรือส่งสิ่งส่งตรวจที่สำคัญไปยังห้องปฏิบัติการที่ได้รับมาตรฐานระดับชาติเป็นนออย่างต้องมีการเข้าร่วมการทดสอบความชำนาญ (External Quality Assessment/Proficiency testing) ระดับชาติหรือนานาชาติ หรือทำการควบคุมคุณภาพด้วยวิธีทางเลือก (Alternative Assessment Procedure)	
มีการควบคุมคุณภาพและการตรวจสอบวิธีใช้เครื่องมือและอุปกรณ์ทางการแพทย์	
มีระบบกำจัดหรือส่งต่อไปกำจัด ขยะติดเชื้อ ขยะอันตราย และของมีคม	